

La legislació sobre els menors infractors

Cinta Vizcarro i Masià*

bé s'ha hagut de fer a l'Estat espanyol. Aquesta adaptació és fruit així mateix de la promulgació de la Constitució espanyola, que en el títol dels drets fonamentals reconeix les garanties judicials per a les persones sotmeses a un procés penal.

Introducció

La legislació sobre els menors infractors està en l'actualitat en un moment de canvi. Aquesta situació no és nova, ja que les grans modificacions que s'han produït, en les diferents legislacions arreu del món, sobre la justícia juvenil, les hem de situar a partir de la promulgació per les Nacions Unides de la Convenció dels Drets del Nen, l'any 1989.

En aquest sentit, podem dir que la Convenció ha marcat un abans i un després en les diferents legislacions sobre aquesta matèria.

La necessitat d'adaptar les diferents legislacions als preceptes que s'assenyalen en la Convenció tam-

Orígens i antecedents de la justícia juvenil

L'abordatge de l'origen i els antecedents de la justícia juvenil té com a punt de partida l'estudi de com des de l'àmbit penal, amb la pena privativa de llibertat, s'ha intervingut també amb els menors infractors, atès que no existia cap diferència de tracte amb la població adulta. La presó com a pena privativa de llibertat és un concepte nou. En els seus orígens i fins ben entrat el segle XVI, la presó solament tenia un objectiu: la retenció i la custòdia en un sentit eminentment procesal. Es retenia el delinqüent fins que els tribunals decidien la pena que s'havia d'aplicar. Per descomptat, tal com hem esmentat abans, no s'hi feia cap tipus de distinció per raó de l'edat de l'infractor, i als majors de 10 anys i mig, tant a l'edat mitjana com a l'edat moderna, se'ls aplicava la presó i el presidi amb el mateix rigor i condicions que als adults.

No és fins l'any 1262, en el Fur de Plasència, que es realitza la primera referència jurídica sobre el menor d'edat: es permet que «recu-

* Cinta Vizcarro és jurista, especialitzada en justícia juvenil. Col·labora en revistes d'aquest àmbit i imparteix docència, en diferents màsters, sobre el marc legal i els programes d'intervenció en menors infractors.

Adreça professional: Direcció General de Mesures Penals Alternatives i de Justícia Juvenil. c/ Aragó, 332. 08009 Barcelona.

peri la seva llibertat» el fill rebel, sempre que manifesti penediment o esmena. Posteriorment, les *Partidas Alfonsinas* estableixen per primera vegada en la història el criteri de «responsabilitat penal» per «minva d'edat i sentit», i s'especifiquen límits segons l'edat i el delictes comès:

Delictes greus: 14 anys en els nois i 12 en les noies.

Resta de delictes: fins als deu anys i mig.

Pel que fa al càstig corporal que es podia imposar segons la legislació vigent de l'època, es permetia que fos atenuat en determinades circumstàncies fins als 14 anys i, en d'altres, fins als 17. En cap cas no es podien aplicar turments als menors de 14 anys.

Força anys més tard, en l'època de Felip V es torna a modificar la penalitat respecte als nens i joves amb un enduriment de les sancions, atès que va ordenar que es condemnés els lladres majors de 15 anys i menors de 17 a 200 fuetes i 10 anys de galeres. Tanmateix, si els delictes eren comesos en quadrilla i armats, es mantenia la pena de mort. Paral·lelament a l'aplicació de la llei penal, a partir dels segles xiii i xiv comencen a sorgir diferents iniciatives, no ja dirigides als nens i joves infractors, sinó a aquells que, per les seves condicions socials, podien representar un risc públic. Efectivament, dues d'aquestes iniciatives van ser el

«Pare d'orfes» de València i Catalunya i els diferents hospitals i cases de misericòrdia que fins al segle xviii es van anar creant per tot l'Estat espanyol. L'ingrés en aquestes institucions era l'excepció, perquè el que es donava habitualment era l'internament massiu de menors i joves en presons i presidis i, en moltes ocasions, quan eren condemnats se'ls enviava a les galeres o als batallons de la Marina Reial, a més de servir en obres públiques.

Amb la irrupció del pensament que va aportar la Il·lustració i fonamentalment pels principis que s'establien en les teories positivistes, es va manifestar la necessitat de distingir els grups existents en la criminalitat: els nens i els joves, les dones, els bojos, etc. i alhora establir diferents tipus de sancions per a ells: sancions que, per altra banda, es resumien en diferents internaments com a forma idònia i única de corregir i prevenir.

Així doncs, durant el segle xviii s'aïlla tant el menor delinqüent com el perillós pel seu abandonament i ociositat. Fins al segle xix es continua usant tant l'hospici com la presó i el presidi per a tot tipus de nens i joves, però comencen a sorgir els primers textos legals en què es reconeix la necessitat de separar el delinqüent menor de l'adult.

El Codi penal de 1822 establia que el menor de 7 anys restava exempt de qualsevol culpabilitat. Per als majors de 7 però menors de 17 s'introdueix per primera vegada la qüestió del discerniment, o sigui, la capacitat per delinquir i entendre allò que s'està fent; si el menor

obrava sense discerniment ni malícia, es lliurava als seus pares o tutors. Si això no era possible i les circumstàncies del menor i del cas requerien una altra mesura es deixava a l'arbitri del jutge l'internament en una casa correccional pel temps que considerés convenient, sense que pogués superar els 20 anys. Si, en cas contrari, el menor actuava amb discerniment, la minoria d'edat atenuava la pena que li correspongués segons la legislació vigent.

Els codis penals de 1848 i 1850 eleven la minoria d'edat fins als 9 anys. Es continua mantenint el criteri del discerniment per a la franja entre els 9 i els 15 anys i s'estableix ja, per primera vegada, l'atenuació de la responsabilitat penal al menor de 18 anys. És a dir, a partir d'aquesta edat es considera que el menor ja està format i que la responsabilitat penal és absoluta. El Codi de 1870 es manté en la mateixa línia.

Però fou en el Codi penal de 1928 que es van establir les bases del que ha estat en el transcurs d'aquest segle xx el tractament penal dels menors infractors. Efectivament, en aquesta llei s'estableix que el menor que no hagi complert els 16 anys serà sotmès a la jurisdicció especial del tribunal tutelar competent per a nens. En les províncies en què encara no existien aquests òrgans s'aplicaven les regles següents:

— Estaven exempts de responsabilitat criminal els menors de 9 anys que realitzaven un fet qualificat com a delictes o falta.

— Els majors de 9 i menors de 16 solament eren considerats responsables del fet si obraven amb discerniment. Els menors compresos en aquesta franja d'edat que eren considerats responsables de la infracció, restaven sotmesos a les lleis penals, però sense patir en cap cas presó preventiva.

Quatre anys més tard, el Codi penal de 1932 va establir que el menor de 16 anys estava exempt de responsabilitat penal. Així doncs, ja no es feia referència a la franja d'edat entre 9 i 16 anys, per la qual cosa, si un menor comprès en aquestes edats realitzava un fet qualificat com a delictes o falta per les lleis penals vigents, era posat a disposició dels tribunals tutelars de menors.

Quant als joves entre 16 i 18 anys el tracte que se'ls ha donat en els diferents codis ha estat el d'atenuar la seva responsabilitat penal, i aplicar-los la pena immediatament inferior en un o dos graus a l'assenyalada per la llei. És en aquest sentit que el Codi penal de 1944 tant defineix la responsabilitat atenuada del major de 16 anys i menor de 18, com determina l'aplicació de la pena inferior en un o dos graus a l'assenyalada per la llei. Així mateix, l'article 65 regula que el tribunal, en atenció a les circumstàncies del menor i del fet, podia substituir la pena imposada per l'internament en una institució especial de reforma per un temps indeterminat fins a aconseguir la correcció del culpable. Aquesta regulació es manté fins a l'actualitat.

Les primeres regulacions específiques

El primer text específic que existeix en el nostre país és la Llei de bases d'Avelino Montero Rios, de 1918, que va suposar la sortida del menor del Codi penal. Aquesta llei regula tant aspectes de protecció com de reforma de la infància. El seu reglament provisional desenvolupava l'organització i les atribucions dels tribunals per a nens, que va ser aprovat el 6 d'abril de 1922.

L'any 1922 es van establir els tribunals per a nens sota el nom de tribunals per a menors. A partir d'aquest moment se succeeixen diverses reformes d'aquests textos legals durant els anys 1925, 1931, 1940, 1941 i 1943, que no van variar substancialment el seu contingut.

L'any 1948 es va promoure el text refós de la legislació sobre els tribunals tutelars de menors: llei i reglament per a la seva execució.

La llei de tribunals tutelars de menors

Els principis que inspiren la Llei de tribunals tutelars de menors estan emmarcats per les teories positivistes, amb un marcat caràcter paternalista. La Llei està dividida en tres capítols:

El *primer capítol* regula l'organització dels tribunals tutelars de menors. Per formar part del tribunal no era requisit pertànyer a la carrera judicial, ni tan sols ser llicenciat en dret, era suficient ser major de 25 anys, observar bona conducta i tenir una moralitat irreprotxable. Posteriorment va ser necessari tenir la llicenciatura en dret, però les modificacions més importants d'aquest capítol són:

— Decret llei de 1976, pel qual va ser obligatori que les persones que formessin part del tribunal fossin de la carrera judicial, en concordança amb l'article 24 de la Constitució espanyola, on s'estableix que tothom té dret «al jutge ordinari i predeterminat per la llei».

— La Llei orgànica del poder judicial de 1986, que recull la creació dels jutjats de menors. L'acord del mateix Consell General del Poder Judicial de 16 de juny de 1987 regula la necessitat que els titulars d'aquests organismes tinguin coneixements específics en la matèria que han d'enjudiciar, coneixements que han de ser en el camp del dret familiar, la pedagogia i els serveis socials, atesa l'especialització de la seva jurisdicció.

El *capítol segon* de la llei regula la competència i el caràcter de la jurisdicció dels tribunals tutelars de menors. L'àmbit d'aquesta llei s'estén, d'una banda, a la facultat reformativa que abasta les infraccions que es consideren delictes segons la legislació vigent, les actuacions

dels menors sota el concepte de ganduls, malvivents i prostituits i les faltes comeses pels majors de 16 anys relatives a l'explotació de menors i compliment dels deures d'assistència. El caràcter de la facultat reformadora no ha de ser repressiu sinó educatiu i tutelar.

Aquest apartat ha estat modificat per la Llei orgànica 4/92 sobre la reforma de la Llei reguladora de la competència i el procediment dels jutjats de menors.

Per altra banda, el capítol II s'estén també a la facultat protectora referida a aquells aspectes d'indequat exercici de la pàtria potestat i de la guarda per part dels pares o representants legals dels menors.

Tant les actuacions dels menors que no estan tipificades com a delicte, com les actuacions dels tribunals tutelars de menors dintre la facultat protectora van ser reformades per la Llei 21/87 d'11 de novembre de modificació de determinats articles del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria d'adopció. Amb la promulgació d'aquesta Llei, la prevenció de la delinqüència i la facultat protectora deixen de ser competència dels jutjats de menors i són exercides per l'entitat pública que en cada territori tingui encomanada la protecció de menors.

Finalment, en el capítol tercer trobem regulades les normes de procediment del tribunals tutelars de menors. Segons la Llei, les normes de procediment seran les següents: les sessions no seran públiques, el tribunal no se subjectarà a les regles processals vigents

i les resolucions que s'adoptin han de senyalar la mesura corresponent.

Pel que fa a les mesures, l'article 17 regula les següents: amonestació, breu internament, col·locació en família i internament.

Aquest capítol ha estat parcialment modificat per la Llei orgànica 4/92 sobre la reforma de la Llei reguladora de la competència i el procediment dels jutjats de menors.

La Llei orgànica 4/92 sobre la reforma de la Llei reguladora de la competència i el procediment dels jutjats de menors

Tal com es desprèn del mateix títol de la Llei, no ens trobem davant una nova regulació de la jurisdicció de menors, ni molt menys davant d'una llei penal juvenil, sinó que suposa una modificació parcial, de tres articles, de la Llei de tribunals tutelars de menors. Aquesta modificació és conseqüència de les qüestions d'inconstitucionalitat que l'any 1989 van presentar alguns jutges de menors a la Llei de tribunals tutelars de menors, en el sentit de considerar que aquest text no recull les garanties judicials per als menors infractors. El Tribunal Constitucional va fallar donant parcialment la raó a aquests jutges alhora que instava el govern a elaborar una llei que regulés un procediment per als menors infractors amb totes les garanties. La Llei orgànica 4/92 vol donar resposta a aquesta demanda.

Els *principis generals* de la Llei són:

— S'estableix un marc flexible perquè els jutges de menors puguin determinar les mesures aplicables a aquells menors que realitzin fets tipificats com a infraccions penals, valorant sempre l'interès del menor.

— La investigació i la iniciativa processal (la instrucció de l'expedient) correspon al ministeri fiscal.

— El ministeri fiscal, en aplicació del principi d'oportunitat, té amples facultats per acordar la finalització del procediment.

— Es limita a dos anys la durada màxima de la mesura d'internament.

— Es preveu la possibilitat de suspendre la resolució judicial si el menor accepta reparar el dany causat a la víctima.

La Llei regula els aspectes següents:

— *Competència objectiva*: L'aplicació de la Llei s'estén als fets tipificats com a delictes o faltes a les lleis penals. Per tant queden fora de la competència dels jutjats de menors aquelles actuacions que no suposin una infracció de les normes penals vigents.

— *Competència subjectiva*: Els jutges de menors coneixen dels delictes comesos pels majors de 12 anys i menors de 16.

— *Procediment*. Els principis que regeixen el procediment són:

- El ministeri fiscal dirigirà la investigació.

- Les autoritats que intervinguin en el procediment han d'instruir els menors dels seus drets.

- Els menors detinguts tindran els drets que s'estableixen en la Llei d'enjudiciament criminal: dret a no declarar contra si mateix, a l'assistència lletrada, a rebre atenció mèdica, que avisi els seus pares o representats legals de la seva detenció, entre altres.

El desenvolupament del procediment consta de les fases següents:

— Des del moment que a un menor se li imputa un fet delictiu, el ministeri fiscal ha de sol·licitar a l'equip tècnic l'elaboració d'un informe d'assessorament, en què s'ha de valorar la situació psicològica, educativa, familiar, d'entorn i qualsevol altra que hagi tingut a veure en la comissió del fet delictiu. El termini per elaborar aquest informe és de 10 dies que es pot ampliar a 30 en casos de gran complexitat.

La Llei no assenyala la composició d'aquests equips tècnics. Generalment estan formats per treballador social, educador i psicòleg.

— El ministeri fiscal pot sol·licitar al jutge de menors que adopti una mesura cautelar, de llibertat vigilada o d'internament, en qualsevol moment de la instrucció.

La mesura cautelar d'internament només es podrà acordar tenint en compte la gravetat dels fets, l'alarma social que hagi ocasionat la infracció i valorant les circumstàncies del menor.

— Quan el ministeri fiscal finalitzi la investigació dels fets, ha de remetre al jutge de menors l'informe de l'equip tècnic i les actuacions que hagi realitzat. Si el jutge de menors considera que els fets tenen poca gravetat, que de les circumstàncies del menor no es valora com a necessari actuar des de l'àmbit judicial o que el menor s'hagi compromès o hagi reparat la víctima, pot arxivar l'expedient sense cap altra actuació.

En cas contrari, que hi hagi motius per continuar l'actuació, ha d'acordar la compareixença del menor al jutjat de menors.

— A la compareixença hi ha d'assistir el menor i els seus pares o representants legals, el ministeri fiscal, l'equip tècnic i el jutge de menors. El menor hi pot assistir acompanyat de l'advocat però la seva assistència no és preceptiva. En aquest acte, al menor se li preguntarà sobre els fets que s'han denunciat. Si el jutge de menors valora que la mesura més adequada a les característiques del fet i a les circumstàncies del menor és l'amonestació, pot imposar-la sense cap més tràmit. En qualsevol altre cas ha de continuar el procediment donant pas a l'audiència.

— L'audiència és la vista oral. En aquest cas el ministeri fiscal ha d'elaborar un escrit d'al·legacions en què especifiqui la mesura que

considera que s'ha d'imposar al menor. Així mateix es procedirà al nomenament d'advocat defensor per al menor, que haurà d'elaborar un escrit de defensa en coherència amb l'escrit d'al·legacions del ministeri fiscal.

A l'audiència hi han d'assistir les mateixes persones que a la compareixença i també l'advocat del menor. Al menor se li preguntarà sobre els fets, es practicaran les proves pertinents i tant el ministeri fiscal com l'advocat han de sol·licitar la mesura més adequada per al menor, tenint en compte la gravetat del delictes i les circumstàncies del menor, sempre d'acord amb el seu interès.

L'equip tècnic podrà ser preguntat sobre les característiques del menor i les seves necessitats educatives.

El jutge de menors pot fer sortir el menor de la sala en aquells moments de l'audiència que consideri oportuns d'acord amb l'interès del menor.

— En la resolució que dicti el jutge de menors ha de valorar, d'una banda, les circumstàncies i la gravetat del fet i, de l'altra, la personalitat, la situació i les necessitats del menor, com també l'entorn familiar i social.

Pel que fa a les mesures que es poden imposar són les següents:

— Amonestació o internament d'un a tres caps de setmana.

— Llibertat vigilada.

— Acolliment per una altra persona o nucli familiar.

— Privació del dret a conduir ciclomotors o vehicles de motor.

— Prestació de serveis en benefici de la comunitat.

— Tractament ambulatori o ingrés en centre de caràcter terapèutic.

— Internament en un centre en règim obert, semiobert o tancat.

La llei estableix que la durada màxima de les mesures no pot ser superior als dos anys. Així mateix les mesures poden ser modificades pel jutge de menors, a instància del ministeri fiscal i tenint en compte els informes sobre el compliment.

Els menors i el Codi penal de 1995

El nou Codi penal, que ha entrat en vigor a partir del 25 de maig de 1996, estableix a l'article 19 la majoria d'edat penal als 18 anys. En aquest mateix article, es remet l'enjudiciament dels menors de 18 anys quan realitzin un fet delictiu a la futura llei que reguli la responsabilitat penal del menor. Aquest article i segons la disposició final setena, no entrarà en vigor fins a la vigència de la llei que reguli la responsabilitat penal del menor.

Atès que el legislador ja preveia que en el moment de ser vigent el codi penal encara no ho estaria la llei del menor, en la seva disposició transitòria dotzena regula l'obligatorietat per part dels jutges o tribunals que coneguin dels fets delictius comesos pels majors de 16 anys i menors de 18, de requerir als equips tècnics que estan al servei del jutge de menors, l'elaboració d'un informe sobre la situació psicològica, educativa i familiar del menor, com també respecte al seu entorn social i, en general, sobre qualsevol altra circumstància que hagi pogut influir en el fet imputat. Resta vigent l'atenuant de minoria d'edat per als joves de 16 a 18 anys, com també la possibilitat del compliment de les penes en centres de menors.

Pel que fa als joves de 18 a 21 anys, l'article 69 obre la possibilitat d'aplicar la normativa de menors a aquesta població en els termes en què ho reguli aquesta llei. En tot cas veurem com l'Avantprojecte de llei orgànica de justícia juvenil contempla aquesta possibilitat.

La Llei 11/85 de protecció de menors

Amb el naixement de l'Estat de les autonomies i l'aprovació dels diferents estatuts, les competències en matèria de protecció de menors es van anar traspasant als diferents governs de les comunitats autònomes.

A Catalunya, les competències en matèria de protecció de menors es van materialitzar el 5 de juny de 1981 i, quatre anys després, el Parlament de Catalunya aprovava la Llei de protecció de menors.

Es tracta d'una llei d'execució, amb una clara voluntat política: mirar de pal·liar les deficiències de la Legislació de 1948, que, malgrat no poder ser modificada des de l'àmbit autonòmic, atesa la reserva per part de l'Estat de la legislació civil, penal i penitenciària, si que podia desenvolupar els aspectes referents al compliment de les mesures judicials dictades pels jutges de menors en aplicació d'aquella normativa. En la Llei se separaven clarament el tractament de la delinqüència juvenil, en primer lloc; la prevenció de la delinqüència infantil i juvenil en segon, i finalment la tutela per defecte o inadequat exercici de la pàtria potestat o el dret de guarda o educació. Aquests dos darrers aspectes han estat modificats posteriorment i en l'actualitat no formen part de la Llei 11/85.

La Llei, en tant que llei d'execució, defineix cadascuna de les mesures que preveu la legislació de menors. Complementa aquesta legislació el Decret 162/1986, que és el Reglament que la desplega.

Segons la Llei el tractament de la delinqüència infantil i juvenil pot ser:

- El tractament institucional:
- Centres de detenció

- Centres d'observació: de règim obert, semiobert o tancat

- Centres de tractament: de règim obert, semiobert o tancat

- El tractament en medi obert:

- L'observació en medi obert, mitjançant equips tècnics.

- El tractament en règim obert mitjançant els delegats d'assistència al menor (DAM).

- L'acolliment familiar.

Des de l'aprovació de la Llei orgànica 4/92, es fa necessari revisar aquesta normativa i adequar-la a la nova legislació.

Perspectives de futur: l'Avantprojecte de llei orgànica de la justícia juvenil

El darrer avantprojecte de Llei data de l'1 de juliol de 1997. Aquest text és una llei que regula àmpliament els diferents aspectes de l'aplicació de la normativa penal als menors infractors. La Llei la podem emmarcar en una línia de continuïtat de la legislació actual en aquesta matèria. En tot cas, i per facilitar una visió general dels diferents preceptes que la configuren, en els quadres següents s'esquematitzen els aspectes més rellevants d'aquest text, en comparació amb el marc legal vigent.

Quadre 1. Aspectes comparatius entre el marc legal vigent i l'avantprojecte de Llei Orgànica de Justícia Juvenil

Aspectes rellevants	Llei orgànica 4/92	Avantprojecte
<i>Competència subjectiva</i>	Menors de 12 a 16 anys.	– Menors de 13 a 18 anys. – Joves de 18 a 21 anys, quan el jutge d'instrucció ho acordi segons la gravetat del delictes, les circumstàncies personals i especialment tenint en compte l'informe de l'equip tècnic, sempre que no es tracti de determinats delictes (homicidi, assassinat, lesions agreujades, detencions il·legals, segrestaments, agressions sexuals, robatori amb violència o intimidació agreujat, delictes contra la seguretat col·lectiva, incendis forestals agreujats, de terrorisme, contra el dret de gentes i genocidi)
<i>Competència objectiva</i>	– Delictes i faltes tipificats en el Codi penal i lleis penals especials. – Execució de les resolucions.	– Delictes i faltes tipificats en el Codi penal i lleis penals especials. – Execució de les sentències. – Responsabilitat civil.
<i>Procediment</i>	– El ministeri fiscal és qui té atribuïdes les competències d'impulsar la instrucció del procediment. – Es preveu la possibilitat de suspendre el procediment si el menor es compromet a reparar el dany causat a la víctima. – El ministeri fiscal ha de sol·licitar un informe d'assessorament a l'equip tècnic.	– El ministeri fiscal és qui té atribuïdes les competències d'impulsar la instrucció del procediment. – Es preveu l'assistència lletrada des de l'inici de la incoació de l'expedient. – El ministeri fiscal pot desistir d'incoar un expedient pels menors de 13 a 16 anys si no han comès un delictes greu i la seva acció ha tingut correcció en l'àmbit familiar. – Es preveu la possibilitat de suspendre el procediment si el menor es compromet a reparar el dany causat a la víctima. – El ministeri fiscal ha de sol·licitar un informe d'assessorament a l'equip tècnic.

Aspectes rellevants	Llei orgànica 4/92	Avantprojecte
<i>Procediment</i>	- Per valorar la responsabilitat del menor i la mesura més adequada, se celebrarà una audiència en presència del menor, els pares o representants legals, l'advocat defensor i el membre de l'equip tècnic.	- Per valorar la responsabilitat del menor i la mesura més adequada, se celebrarà una audiència en presència del menor, els pares o representants legals, l'advocat defensor i el membre de l'equip tècnic.
<i>Mesures aplicables</i>	- Amonestació. - Internament d'un a tres caps de setmana. - Llibertat vigilada. - Acol·liment familiar. - Serveis en benefici de la comunitat. - Tractament ambulatori. - Internament terapèutic. - Internament en centre en règim obert, semiobert o tancat. - Suspensió del dret de conduir ciclomotors o vehicles de motor.	- Internament en centre en règim obert, semiobert o tancat. - Internament terapèutic. - Tractament ambulatori. - Assistència a un centre de dia. - Arrest amb tasques de cap de setmana. - Llibertat vigilada amb supervisió intensiva. - Llibertat vigilada simple. - Convivència amb família o grup educatiu. - Prestacions en benefici de la comunitat. - Realització de tasques socioeducatives. - Amonestació. - Privació del dret de conduir ciclomotors o vehicles de motor o d'ús d'armes.
<i>Temporalització</i>	- La durada màxima de les mesures és de dos anys.	- La durada general és de dos anys. La prestació de serveis en benefici de la comunitat és de 100 hores, i els arrests amb tasques de cap de setmana, de 8 caps de setmana. - La durada excepcional pot ser per als majors de 16 anys quan hagin comès un delictes greu i tinguin necessitats educatives de cinc anys. La prestació de serveis en benefici de la comunitat és de 200 hores, i els arrests amb tasques de cap de setmana, de 16 caps de setmana." En casos d'extrema violència la durada de les mesures pot ser de cinc anys d'internament i cinc de llibertat vigilada.

Aspectes rellevants	Llei orgànica 4/92	Avantprojecte
<i>Temporalització</i>	– Quan el menor compleix els 18 anys, la mesura queda sense efecte.	– El compliment de la mesura no finalitza quan el menor compleix els 18 anys.
<i>Criteris per imposar les mesures</i>	– S'estableix un marc flexible perquè el jutge de menors acordi la mesura més adequada segons la gravetat del delictes i les circumstàncies del menor.	– S'estableix un marc flexible perquè el jutge de menors acordi la mesura més adequada segons la gravetat del delictes i les circumstàncies del menor. Excepcions: les faltes només poden ser sancionades amb les mesures d'amonestació, arrest amb tasca de cap de setmana (màxim 4) i prestacions en benefici de la comunitat (màxim 50 hores), l'internament en règim tancat només es pot imposar si es tracta d'un delictes amb violència o intimidació, o dels delictes greus.
<i>Suspensió de les mesures</i>	– Es pot suspendre la resolució judicial si el menor es compromet a reparar el dany causat a la víctima.	– Es pot suspendre la sentència per un màxim de dos anys.
<i>Substitució de les mesures</i>	– No es preveu.	– Es preveu en qualsevol moment de l'execució sempre que sigui beneficiós per al menor.
<i>Execució de les mesures</i>	– El control jurisdiccional correspon al jutge de menors. L'execució de les mesures correspon a l'entitat competent en cada comunitat autònoma, que haurà d'informar periòdicament el jutge de menors competent.	– El control jurisdiccional correspon al jutge de menors. L'execució de les mesures correspon a l'entitat competent en cada comunitat autònoma, que haurà d'informar periòdicament el jutge de menors competent.

A tall de conclusió

La legislació sobre els menors infractors ha esdevingut en l'actualitat una normativa que es basa en l'exigència de responsabilitat als menors d'edat penal pels actes il·lícits que han comès. Aquesta nova forma d'entendre el control social formal cap a aquesta població ha comportat com a efecte primer i immediat el reconeixement dels drets i les garanties que assisteixen les persones sotmeses a un procés judicial.

El menor ha passat de ser un objecte de dret per passar a ser un subjecte de dret.

Cal però continuar avançant en aquest camí. En aquest sentit és imprescindible l'aprovació d'una llei reguladora de la responsabilitat del menor. Però cal tenir en compte

que el reconeixement dels drets dels menors, i la prioritització en les resolucions que els afecten, ha d'anar acompanyat necessàriament d'uns recursos socials que s'adaptin a les seves característiques i a les seves necessitats. I en tot cas, l'actuació de la justícia ha de ser sempre l'últim recurs, quan ja s'hagin esgotat els recursos socials més normalitzats.

Paraules clau

Legislació

Llei

Infància

Justícia

Jove

Abstracts

La legislación sobre menores infractores está en la actualidad en un momento de cambio. Esta situación no es nueva, ya que las modificaciones que se han producido en los distintos países sobre esta materia han surgido a partir de la promulgación por parte de las Naciones Unidas de la Convención de los Derechos del Niño, el año 1989. La necesidad de adaptar la legislación a los preceptos de la citada Convención también se han dado en el Estado español. Esta adaptación es también consecuente con la promulgación de la Constitución Española que, en el último de los derechos fundamentales, reconoce las garantías judiciales para las personas sometidas a un procedimiento judicial. Por último se analizan las distintas legislaciones que han regido esta materia, con especial referencia a la vigente Ley Orgánica 4/92 sobre la reforma de la Ley reguladora de la competencia y el procedimiento de los juzgados de menores, y a la Ley de Protección de Menores 11/85 que regula esta materia en Catalunya. Para tener en cuenta las perspectivas de futuro en esta cuestión, se analiza el anteproyecto de la Ley Orgánica de la justicia juvenil, texto que está pendiente de la correspondiente tramitación parlamentaria.

La législation sur les mineurs commettant des infractions est en phase de changement. Cette situation n'est pas nouvelle, étant donné que les modifications qui se sont produites dans les différents pays sur ce sujet ont surgi à partir de la promulgation par les Nations Unies de la Convention des Droits de l'Enfant, en 1989. Le besoin d'adapter la législation aux préceptes de cette Convention a aussi eu lieu en Espagne. Cette adaptation s'accorde aussi avec la Constitution Espagnole qui, dans le dernier des droits fondamentaux, reconnaît les garanties judiciaires des personnes soumises à une procédure judiciaire. Finalement, les différentes législations qui ont régi ce sujet sont analysées, en faisant spécialement allusion à la Loi Organique 4/92 en vigueur sur la réforme de la Loi qui régit la compétence et le procédé des tribunaux de mineurs, et à la Loi de Protection des Mineurs 11/85 qui régit ce sujet en Catalogne. Pour tenir compte des perspectives du futur sur ce thème, l'article analyse l'avant-projet de la Loi Organique de la justice juvénile, un texte qui est dans l'attente des démarches parlementaires correspondantes.

Legislation regulating young offenders is going through a period of change. This situation is not that recent, since the modifications that have been made in various countries on this matter have arisen since the publication of the United Nations' Convention on Children's Rights in 1989. The need to adapt legislation to the precepts contained within this Convention has also been experienced in Spain. This adaptation is also consistent with the Spanish Constitution which, in the last of its fundamental rights, recognizes the legal rights of those being tried before the courts. Finally, the legislation which governs these issue is analyzed, with special reference to the prevailing Organic Law 4/92 concerning the reform of the Law regulating the jurisdiction and the procedures of the young offenders' courts, and the Law for the Protection of Minors 11/85 which provides for these matters in Catalonia. Future perspectives on this question are considered by analyzing the draft of the Organic Law for juvenile justice, which is awaiting parliamentary review.